

Fredrik den förste och östgöten.

Thomasson, Pehr,

55 Az Öresskrifter för folket. No 55

National Library
of Sweden

Fredrik den förste och Östgöten.

Pennritning
af
PEHR THOMASSON.

Med tvenne illustrationer.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Pris: 25 öre.

1874

Frederik den förste och Östgötan

Förordning

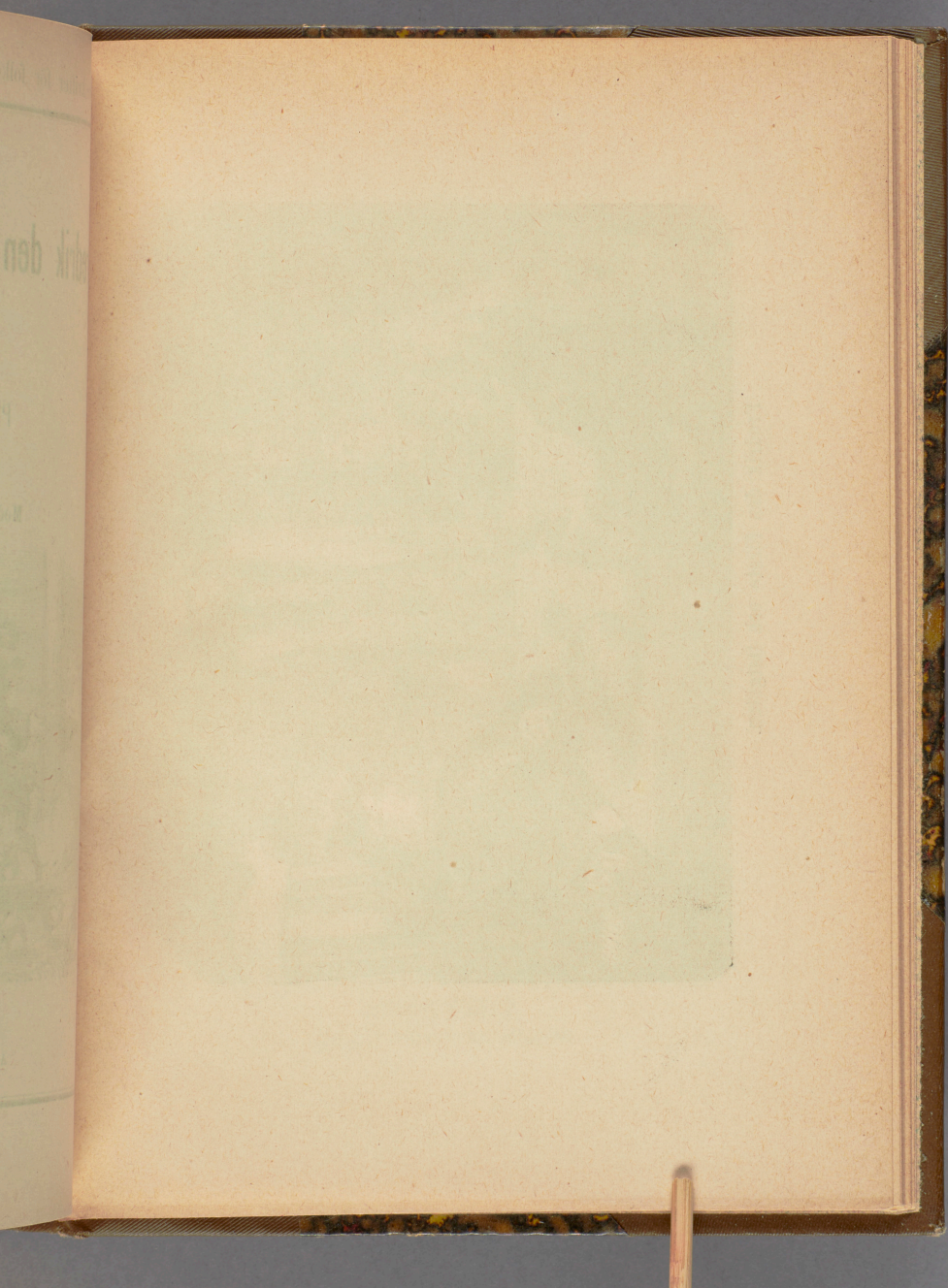
AF P. THOMASSON.

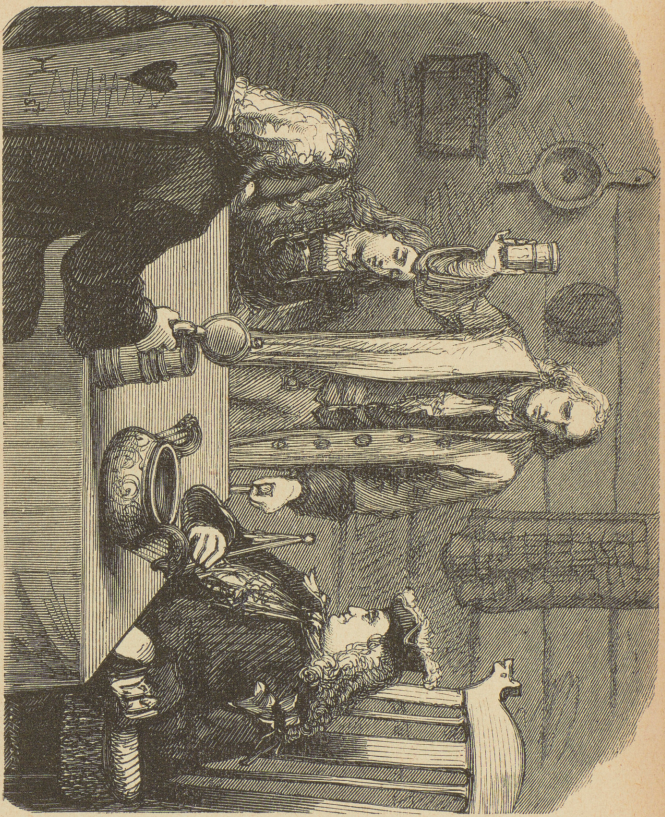
Med tecken illustrerad.

STOCKHOLM

ALBERT LÖNNBERG & SÖNER

1875

Fredrik den förste och Östgöten.

Fredrik

Fredrik den förste och Östgöten.

Pennritning

af

PEHR THOMASSON.

STOCKHOLM.

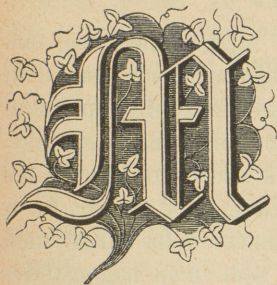
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM.

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1874.

nest besökta
den store ve
oren tidigt
för en stor n
lig från alla
Detta h
uttatet kuno
rike ännu me
vilgenhet, s
Hedin säger n
Medevi är
regler en
Europa. Åt
ollade landt

Medevi helsobrunn är icke allenast Sveriges äldsta helsokälla, utan äfven den, som ända till senare tiden varit en af de mest besökta. Upptäckt och beskrifven redan 1686 af den store vetenskapsmannen Urban Hjärne, blef brunnsorten tidigt en samlingsplats under sommarmånaderna för en stor människoskara, bestående af både hög och låg från alla rikets landamären.

Detta härledde sig icke endast från den "verkan vattnet kunde åstadkomma", utan lika mycket, om icke ännu mera, från den natursköna och uppfriskande belägenhet, som utmärker detta ställe. Medicinalrådet Hedin säger nämligen uti sin "Handbok för brunnsgäster": "Medevi är i anseende till sina utsigter och vackra nejder en af de mest välbelägna helsobrunnar i Europa. Åt vestra sidan sköljes dess löfrika och väl odlade landtungor och stränder af den kristallklara

Vettern, som lifvas af hundradetals seglare. Åt norr omgifves det af en skogrik bergssträcka, här och der odlad ända upp till öfversta spetsen. I öster och söder öppnar sig Östergötland med sina vidsträckta åkerfält, ängar, skogsparker, vackra herregårdar och många kyrkor.“ — — —

Så är äfven förhållandet. Medevi med sina omgifningar är i allo ett högst förtjusande och romantiskt ställe. Naturen har här utan konstens tillhjälp bildat en brunnsparck, som på få ställen torde hafva sin like. Marken är betäckt med en mjuk gräsmatta, öfversållad med blommor, beskuggade af sekelgamla granar, furor och hängbjörkar, hvilka tillsamman fylla luften med den mest uppfriskande ånga, som man någonstades kan inandas. Mellan det gröna löfverket framskymta här och der små täcka boningshus samt äfven en del större byggnader; ty Medevi är numera en liten stad med alla de förmåner en sådan åtnjuter, utan att vara besvärad af dess olägenheter. Omgifningen är också den behagligaste man kan tänka sig. Öfverallt möter ögat blott ljusa, leende taflo, hvarföre vi utan öfverdrift tro oss kunna säga, att Medevi är ett stycke paradiset i miniatyr, dit alla borde vallfärda, som lida af någon åkomma till kropp eller själ.

Vi sade härofvån, att stället tidigt blef mycket besökt. Sin första och största ryktbarhet vann det likväl sommaren 1722, då Fredrik den förste med sin gemål en tid uppehöll sig vid brunnen. De höga

personerna hade, såsom det lydde på hofspråket, i nåder slagit sig ned här i naturens friska sköte för att lefva i allsköns ro och tysthet. Kungligheten har dock städse det obehaget, att den aldrig får vara i fred. Ryktet om konungparets vistande på Medevi lockade genast en ofantlig människomassa till stället. De högre klasserna kommo då, som vanligt ännu, endast för att sola sig i kunglighetens glans och vederqwicka sig med de smulor, som möjligtvis kunde falla från nådens bord; men större delen af allmogen kom — äfvenledes då som nu — af ren nyfikenhet: Karl den tolfte stod i friskt minne, och ehuru han var den konung, som vållat Sveriges största olyckor, var han likväl af massan den mest ärade och beundrade, som suttit på tronen. Mängden ansåg honom för verdens störste hjelte, som omöjligt kunde se ut som andra människor, hvarföre hans syster också måste vara ett underverk att se uppå.

Nyfikenheten gällde derföre mera drottningen än kungen, ehuru äfven han ådrog sig uppmärksamhet; ty tillsammans utgjorde de ett högst "majestätiskt" och intagande konungapar. Fredrik var nämligen vid denna tidpunkt fyratiosex år och i fulla blomman af sin mannaålder, med rak hållning och ett ganska imponerande utseende, så att han med allt skäl kallades en vacker karl. Ulrika Eleonora var vid sina trettio väl ingen skönhet i ordets strängaste bemärkelse, men hon hade en smärt välformad växt, och ett regel-

bundet ansigte med stora klarblå ögon, som vittnade om kärlek, godhet och förstånd. Sådant var, i få ord, deras utseende, och detta väckte i allmänhet folkets stolthet och förtjusning. Hvar de höga personerna visade sig, blefvo de emottagna med tysta tecken på beundran och högaktning; ty svenska folket hade ännu icke lärt att gifva sina känslor luft i skrålande hurrap, såsom händelsen är i våra dagar.

Men det var icke blott konungaparet, som väckte ett sådant uppseende, det fanns vid Medevi äfven tvänne andra personer som ådrogo sig mängdens aktning och beundran. Dessa voro odalbonden Folke Bengtson och hans dotter Walborg. *Han* var en sextioårig man, axelbred och starkt byggd till hela sitt kroppsliga väsende. Med höguret hufvud, gråsprängda lockar och bottenärliga anletsdrag gick han lindrigt stödd på ung Walborgs arm, emedan han led af värk i ena benet, hvarför han nu anlidade brunnen. Hon, nämligen Walborg, var en nitton års tärna af ovanlig skönhet, ljuflig att skåda som en rosig sommarmorgon. Hon ådrog sig också allas blickar och icke minst hofmännens, hvilka svärmade kring henne, likt en flock brokiga fjärilar kring en doftande ängsblomma. En och annan önskade visserligen lifligt att få inleda en förtroligare bekantskap med den bildsköna, okonstlade flickan, men vid en blick på fadrens allvarliga anletsdrag och dotterns blygsamma rodnad drogo de sig genast tillbaka, öfvertygade om, att de här förgäfves lade sina rökoffer

på kärlekens altare. Denna mening kom snart för kungens öron, som skrattade i mjugg och sade till en af sina förtrogne:

“I begripen inte taktiken!... Jag är också förälskad i skön Walborg och har beslutit att hon snart skall bli min.“

“För Gud och ers majestät är ingenting omöjligt!“ läspade tysken löjtnant Blume, som var kungens mest förtrogne i kärleksaffärer.

Dagen efter kom kungen sjelf i egen hög person vårt bondfolk till möte i parken och inbjöd dem till frukost i kungshuset, såsom den byggnad kallades, hvilken han för tillfället bebodde.

Många i deras samhällsställning skulle blifvit både förlägna och stolta öfver en sådan bjudning. Vårt odalfolk blef ingendera delen. Folke tackade helt obesväradt för anbudet och Walborg instämde med en lätt nigning och ett gladt, om också något förläget småleende. På utsatt timme infunno de sig och blefvo på det högsta väl emottagna. Kungen mötte sjelf på trappan och ledsagade sina gäster in i en temligen stor sal. Fredrik var en praktälskande herre, som hade vetat att inrätta och pryda denna sin tillfälliga sommarboning på ett högst smakfullt och intagande sätt.

Folke lät sig intet bekomma, men Walborg blef alldeles bländad af den grannlåt, som lyste omkring henne. Hon repade dock snart mod och uppförde sig i allt som det egnar och anstår ett okonstladt natur-

barn. Detta behagade kungen. Han språkade mycket med sin vackra bordsgranne under den delikata frukosten, som endast bevistades från hofpersonalens sida af löjtnant Blume, hvilken under tiden uppehöll farsgubben med allehanda kallprat. Vid måltidens slut fattade kungen den skummande vinpokalen och yttrade:

“Det gläder mig att ha fått göra bekantskap med en så aktad och förständig danneman som Folke Bengtson, hvarföre jag dricker hans och hans älskvärda dotters skål med anhållan, att få återgälda besöket i deras eget hem i morgon eftermiddag.“

“Tack skall hans majestät ha för skålen och tack för det lofvade besöket!“ svarade Folke Bengtson. “Jag har väl ingen traktat att bjuda så höga herrar, men hans majestät behöfver ej därför ändra beslut; ty det är inte första gången som en kung gästar min tarfliga stuga.“ Med dessa ord tömde han pokalen och satte den i bordet så att det klingade i salen, hvarefter han tog afsked och vandrade, stödd på sin dotters arm, mot hemmet.

“Kors hvad den kungen var gemen och belevvad!“ utropade Walborg.

“Åhja, han var skaplig nog,“ genmålde fadren; “men det är inte guld allt som glimmar. I morgon skall jag utröna hvad karlen går och gäller för.“

Knappa
der en va
är belägen,
reste sig vi
och midt ut
gård. Det
och bostad
ett besök af
dock icke s
som alltid
inne. I båd
planen var
ris, och de
loftande löf
sund och f
hogerådssal
ster, hvilka
elbordet va
Walborg sje
första gånge
“Tror i
kungen?“ f
allt i ordnin
“Ja, det
“Kungar äro
han inte var
hur han vill.

Knappast en åttandedels mil från brunnsparcken, der en vacker villa med namnet *Åsen* i våra dagar är belägen, vid en vik af Vetterns lekande böljor, reste sig vid tiden för vår berättelse en stor granskog, och midt uti denna en för sin tid ganska pryddlig bondgård. Det var tolfmannen Folke Bengtsons hemman och bostad och det var här, som han i dag väntade ett besök af kungen. Allt var därför putsadt och fint, dock icke stort mera än vanligt; ty Folke var en man, som alltid ville ha ordning och skick både ute och inne. I båda fallen fattades också ingenting. Gårdsplanen var rensopad och beströdd med hackadt granris, och den stora ryggåsstugan förvandlad till en doftande löfsal. Golfvet var öfversålladt med fin sjösand och färskt björklöf; de gula furuväggarne och husgerådssakerna här och der med tusenfärgade blommor, hvilka blifvit ganska sinnrikt anbragta. Det långa ekbordet var betäckt med en snöhvit drällduk, som Walborg sjelf hade väft och som nu begagnades för första gången till den väntade gästens ära.

“Tror far att vi nu med heder kunna ta emot kungen?” frågade Walborg, när hon ändtligen fått allt i ordning.

“Ja, det tror jag visst, barnet mitt,” svarade Folke. “Kungar äro inte mer än menniskor de heller, och vill han inte vara nöjd med som det är, så kan han göra hur han vill. Lika stort här som der!”

“Må så vara, kära far; men jag kan aldrig begripa hvarför kungen vill komma hit,” invände Walborg.

“Åh, det är lätt begripligt!” svarade Folke. “Han har säkert hört, att jag var god vän med hans svärfar och att denne flera gånger varit min gäst. Han kommer därför hit för att se hur jag har det och språka litet om den store kungen. Det är också möjligt, att han vill höra min mening i ett och annat, och den skall jag säga utan krus; ty “sin kung kan man älska och vörda utan att vara en slaf.” Med denna förklaring var Walborg nöjd, och i detsamma inträdde kungen i sällskap med löjtnant Blume. Båda blefvo angenämt öfverraskade att se en så smakfull och väl pyntad bondstuga. Kungen öfverfor allt med kännareblick; men fästade snart sina ögon på värdinnan, som i dag syntes honom ännu mer hänförande än vanligt. Så var äfven händelsen. Walborg var visserligen i sin helgdagsdrägt, i hvilken hon visade sig vid brunnen, en utmärkt vacker och ståtlig qvinna. Långt mer var hon dock i hemmet, isynnerhet sådan som hon nu visade sig. Klädd i en snäf, blårutig linneklädning, hvaröfver det kastanjebruna håret knippvis hängde ned ända till midjan, liknade hon fullkomligt en lefvande Junobild. Läger man härtill, att hennes ögon blixtrade som tvänne klara aftonstjerner och att den lilla munnen svällde som en mognad drufva, så kan väl ingen undra öfver att en sådan man, som kung Fredrik, blef mäktas betagen. Han blef det också till den grad, att han

utan betän
lit och try
skuldsrena

“Sakta
rist. “Jag
må de ock

“Ursäk
verkliga e
omöjligt ku
och högakt

“Flicka
Vetterns va

förklaring;
listet och
ridt och b

“Intet
m gästerna

Med e
maningen,
slogo sig

som utgjor
sig vid bo
med brunt

“På g
välkomna

fares mitt
och räckt
lindrigt lä
för skålen.

utan betänkande slog sin arm kring den smärta flickans lif och tryckte en smällande kyss på hennes höga oskuldssrena panna.

“Sakta i backarne!” ropade Folke med dundrande röst. “Jag lider inga kärleksbetygelser i mitt hus, må de ock komma från kungar eller kejsare.”

“Ursäkta! fader Folke,” sade kungen. “Ni har verkligen en så vacker och älskvärd dotter, att jag omöjligt kunde låta bli att betyga henne min vänskap och högaktning.”

“Flickan är bra och ren till själ och hjerta som Vetterns vatten,” yttrade Folke något blidkad af kungens förklaring; men Walborg rodnade ända upp till hår-fästet och slet sig lös ur den oväntade omfamningen, rädd och bäfvande som en jagad dufva.

“Intet pryderi, barnet mitt,” sade Folke. “Bed nu gästerna sitta ner och bringa dem en välkomstbägare.”

Med en näpen nigning! åtlydde hon genast uppmaningen, och den höga gästen och hans följeslagare slogo sig ned vid bordet; kungen i sjelfva högsätet, som utgjordes af en stor karmstol. Sjelf satte Folke sig vid bordsändan, fattade en stor silfverbägare fylld med brunt öl och yttrade:

“På gammal nordmannased helsar jag mina gäster välkomna och tackar för den stora ära som vederfares mitt hus.” Derpå tog han sig en väldig klunk och räckte sedan bägaren åt kungen, som endast helt lindrigt läppjade på drycken och i sirliga ordalag tackade för skålen.

“Det var en ovanligt magnifik bägare,” yttrade kungen pekande på den stora silfverpjesen.

“Det är också en kunglig gåfva; ty jag har fått den af Karl den elfte, Sveriges störste och bäste kung,” svarade Folke.

“Hvad sägs om sonen, Karl den tolfte?” frågade kungen, som det intresserade att höra huru våra kungar bedömdes af en bonde.

“Om honom kan sägas både ondt och godt,” svarade Folke. “I mitt tycke var han en öfverdådig sälle, som aldrig bordt blifva kung, emedan han genom sitt öfvermod bragte folk och land i olycka, hvilket hans majestät nog sjelf fått erfaras. Å andra sidan var han en rättrådig, oförvitlig och ädel människa, som aldrig dagtingade med sin öfvertygelse. Hans hjältemod var utan like och därför prisas han af alla dem, som sätta en ära i att plundra och mörda folk eller anse människoslag för en prisvärd bedrift. Ty *det* är hufvudsumman af alla krig. Jag tycker att sådana aldrig borde finnas till i världen . . .”

“Det tycka säkert människor i allmänhet,” inföll kungen; “men det är ett nödvändigt ondt, som aldrig kan förekommas . . .”

“Låt så vara, fast jag har mina enskilda tankar om den saken,” återtog Folke. “Äfven krig kunna dock föras med måtta; det har Karl den elfte visat. Han slog först sina fiender och slutade en ärofull fred, hvarefter han egnade alla sina krafter och omtankar

åt fosterlandets bästa. Sonen deremot rusade allt längre och längre i förderfvet. Sådant är högmod, och högmod går för fall.“

“Ni dömer allt bra strängt om hjeltekonungen,” anmärkte Fredrik. “Karl hade allt velat följa sin faders exempel, men omständigheterna nödgade honom att gå längre än han sjelf önskade eller hade ämnat.“

“Kanhända jag dömer något hårdt,” genmälde Folke, “men sanning är det likafullt. Jag har sjelf sett och erfarit, hvilket rysligt elände det långvariga kriget försakat Sveriges land och folk. Här satt jag i gamle kungens dagar en burgen man och odlade min ärfda teg, omgifven af en kär hustru och fyra raska barn: tre söner och en dotter. Bröt så kriget ut, och den ena sonen efter den andra blef utskrifven och stupade på ärans fält, som det så vackert låter på krigarespråket. Detta beklagar jag mig inte öfver, ty det tillhör hvarje svensk att våga lif och blod då fäderneslandet är i fara; men jag klagar öfver, att det skedde utan någon nytta. Landet är nu utarmadt. Kärnan af nationen har förblödt i främmande land, der vinden förströdt de ungas stoft, och här hemma råder sorg och nöd i hvarje koja. Folkets dagliga spis är tårar och barkbröd.“

“Ni målar i allt för mörka färger, min kära Folke Bengtson,” afbröt kungen. “Sjelf tyckes ni ingen nöd lida. Eder boning är ett riktigt mönster för ett välmående bondehus, och så länge bonden kan pryda sitt

bord med stora silfverbägare, så har han icke skäl till klagan . . .“

“Det kan så tyckas vid första påseendet,“ svarade Folke; “men om jag får vidare förklara mig, så skall hans majestät finna, att jag har skäl till både bedröfvelse och klagan, ehuru jag kastar begge delarne öfver bord så vidt som möjligt. Det är nämligen så, att jag före kriget var en rik man, som egde både gods och guld, men allt har strukit med i krigsgärder och andra pålagor, så att jag numera är en arm stackare, som måste med svett och möda arbeta för mitt dagliga bröd. Den enda värderika klenod jag ännu har kvar är denna bägare, hvilken jag blott i den yttersta nöd skiljer mig vid; ty hans majestät skall veta, att det är en gåfva af Karl den elftes egen hand. Det var en karlaktig och just sådan, som en svensk kung bör vara. Han förlitade sig icke på sina höge herrars fagra ord om folkets ställning och landets utseende; han ville med egna ögon se hur det i verkligheten förhöll sig. Af denna orsak reste han ofta, klädd i en simpel grå kappa, ensam omkring på landsbygden och tog reda på saker och ting. Under dessa sina resor, som stundom gällde bergslagen, hvilade han alltid ut här en stund och språkade med mig om ortens ställningar och förhållanden. Han sade sjelf, att jag gaf honom många goda råd och upplysningar, hvarför han gaf mig bägaren till ett minne.“

“Det var rätt och tillbörligt,” yttrade kungen. “Folke Bengtson är ännu en ovanligt förståndig man, och jag skulle vara tacksam om ni äfven ville gifva mig några goda råd.”

“Mer än gerna,” fortsatte Folke; “fastän det knappast torde löna mödan, ty ryktet förmäler, att hans majestät är en lättsinnig herre, som sätter sin största ära i att jaga vildbråd och bedåra fruntimmer.”

“Vet hut, bonde! Du har redan talat hufvudet af dig,” röt löjtnant Blume. Kungen blef också mäkt förargad, men vid en blick på skön Walborg band han sin vrede och sade i en ganska godmodig ton:

“Ingen öfverilning, löjtnant Blume! Jag förlåter gerna fader Folke, ty han talar efter hörsagor och menar på det hela väl.”

“Alldeles riktigt, hans majestät!” sade Folke. “Jag menar verkligen väl, och mitt råd är att hans majestät i allt tager sin höge svärfar till föredöme i sina regeringsåtgärder. Sverige skall då småningom repa sig och ännu en gång bli ett fritt och lyckligt land.”

Kungen lofvade att ställa sig det gifna rådet till efterrättelse och sysselsatte sig sedermera endast med Walborg. Han märkte dock snart, att han brände sina kol förgäfvets, åtminstone för tillfället, ty flickan visade sig verkligen något fjär, hvarföre han snart rekommenderade sig och gick sin väg i sällskap med löjtnanten.

“Far var allt något oförsigtig i sitt tal till kungen,” yttrade Walborg senare på qvällen.

“Inte det ringaste, barnet mitt,” svarade fadren. “Jag sade hvad som är rätt och sannt, och om alla gjorde sammaledes skulle det bekomma kungen väl. Jag tycker inte om hans sätt och väsende.”

“Men *jag* tycker att han är faseliga hygglig och gemen,” försäkrade Walborg. “Han var så kruserlig och vänlig mot mig, att jag riktigt skändes.”

“Ja, fjäsa och prata kan han nog,” sade fadren; “men akta dig, barnet mitt, ty när räfvén predikar för gåsen gäller det hennes hals!”

Kung Fredrik var på det högsta missbelåten med sitt besök hos Folke Bengtson. Han hade visserligen icke väntat att blifva mottagen med synnerlig pomp och ståt i yttre hänseende; men han hade trott, att hans blotta uppträdande inom en bondstuga skulle fylla de simpla människornas hjertan med idel förtjusning och underdånighet. Detta slog fullkomligt fel. I Folke fann han en själfständig man, som icke satte något särskildt värde på kungligheten, om den icke visade sig framstående i ord och handling. Han tyckte till och med, att den ringa bonden genom sin anspelning på kungens jagt och kärleksäfventyr, hade så svåra förbrutit sig, att han rätteligen borde åtalas och straffas för majestätsbrott. Det var dock blott för några ögonblick, som han var i en dylik sinnesstämning, ty vid tanken på skön Walborg blef han genast blidare stämd.

Hon hade, som vi sett, vid hans besök gjort honom ännu mera förälskad, och han beslöt att till hvad pris som helst eröfra den landtliga skönheten. Af denna anledning hade han en lång öfverläggning med Blume om huru de skulle gå till väga. Hvad de härvid beslutade och huru pass de lyckades i utförandet af sin krigsplan, skola vi nu ha det nöjet att förtälja.

En vacker afton några dagar efter det beskrifna besöket gick kungen med otålighet fram och tillbaka i sitt mottagningsrum och väntade på löjtnant Blume. Denne kom slutligen, och följande samtal uppstod dem emellan:

“Hur har beskickningen aflupit, min bästa löjtnant?”

“Utan resultat, ers majestät!”

“Då har ni illa spelat edra kort . . .”

“Nej, ers majestät, jag kan bedyra, att jag gått så diplomatiskt tillväga som möjligt. I flera dagar å rad har jag besökt Åsen och hållit de mest glödande tal öfver ers majestäts höga personlighet och ädla egenskaper. Gubben har med ett visst misstroende lyssnat till mina ord, men skön Walborg har med välbehag uppmärksammat min framställning. Jag trodde mig derföre säker om en lycklig utgång, blott jag finge tala vid flickan sjelf, något som icke har sig så lätt, ty gubben bevakar henne så troget som draken den gömda skatten. I går afton hade jag likväl det nöjet att råka henne ensam. Det var under några

lindar vid Vetterns strand, ett högst passande ställe för uppgörandet af en kärleksaffär. Jag började genast att tala i en högst känslösam ton och kom så småningom fram med mitt egentliga ärende. Det var som hon blifvit stungen af en orm. Först blef hon hvit i ansigtet som snö, och sedan röd som blod. Hon svarade ett bestämdt nej, reste sig hastigt upp med sårad stolthet och hade nära gifvit mig en örfl.“

“Något som ni också förtjent; ty ni bar er säkerligen dumt åt!“

“Om förlåtelse, ers majestät; men jag vågar ännu en gång bedyra min oskuld. Jag anhöll i de mest smickrande ordalag, att hon skulle bevilja ers majestät ett hemligt möte, och till bevis på huru hans majestät älskade och högaktade henne, lemnade jag den medhafda guldkedjan. Hon vägde den för några ögonblick i sin hand — en liten välformad hand! — hvarefter hon med en föraktlig blick slängde den ifrån sig, och lopp sin väg, rädd som en jagad hind.“

“Kan nog vara möjligt! Ett okonstladt naturbarn är alltid något blygt och inskränkt i dylika ämnen. Det duger inte att ta dem som andra. Jag vet hur de skola behandlas, och om löjtnanten vill göra sällskap dit bort nu genast, så skall löjtnanten få se, att jag utan svårighet skall eröfra den befastade borgen och hemföra skön Walborg som segerbyte.“

“Jag vet att ers majestät är oemotståndlig då det gäller att hänföra och tjusa qvinnohjertan; men

jag
skall

Jag
syss
så a
göra

förm

begå

likvä

han

äfver

tjusa

skull

då ha

och

till A

framm

Folke

planen

sysselsa

sitt van

ningen

syntes ic

fagra ans

i höganle

jag vågar dock betvifla att ert majestät härvidlag skall lyckas.“

“Jag skall snart öfvertyga löjtnanten om motsatsen.

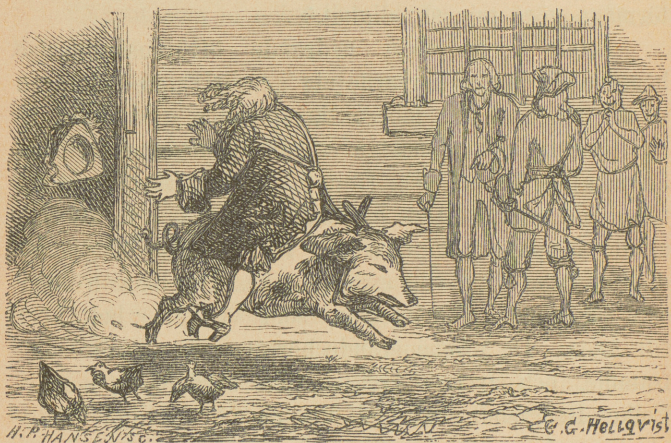
Jag önskar endast, att löjtnanten vid framkomsten sysselsätter gubben med någon spännande krigshistoria, så att jag, befriad från hans argusögon, kan fritt få göra min cour för flickan, och spelet skall vara vunnet.“

“Till ert majestäts tjänst skall jag efter bästa förmåga göra min skyldighet.“

Efter denna föga hedrande öfverenskommelse begåfvo de begge herrarne sig genast åstad — kungen likväl med en viss feberaktig spänning i sitt blod, ty han brann icke allenast af varma älskogstankar, utan äfven af begär att visa Blume sin stora förmåga i att tjusa och eröfra. Det harmade honom också, att han skulle förgäfvos slå sina slag för en ringa bondjänta, då han utan synnerlig svårighet besekrat både fröknar och furstinnor. Vägen var, som vi veta, helt kort till Åsen. De promenerande herrarne voro därför snart framme, och lyckan tycktes dem särdeles gynnande. Folke Bengtson stod sjelf ute på den rymliga gårdsplanen och språkade med några arbetare, som voro sysselsatta med att hyfla bräder. Kungen helsade på sitt vanliga godmodiga sätt, och Folke besvarade helsningen utan den ringaste förbluffelse. Men Walborg syntes icke till. Snart fick han dock sigte på hennes fagra ansigte genom det öppna fönstret en trappa upp i höganlofts bur, der hon satt och smälde i sin väf-

stol. Dörren stod öppen till den smala trappan, som ledde dit upp.

Det var ett högst gynsamt tillfälle, som kungen ingalunda försummade att begagna. Han gaf en vink åt Blume, som invigd i planen genast började ett samtal med Folke om svenska härens olyckliga återtag från Norge. Detta fängslade genast gubbens uppmärksamhet.

Kungen tog tiden i akt och smög tyst som en spejande räf genom dörren uppför trappan i afsigt att besöka sina tankars föremål. Knappt hade han likväl aflägsnat sig, förrän han till åskådarnes stora förvåning och förlustelse kom ridande baklänges på en stor galt, som grymtande galopperade med sin ryttare

omkring ett hvarf på gården, tills han slutligen rusade bums i en stor dypöl, der han lemnade sin kungliga börda under stor villervalla bland en mängd snattrande ankor och kacklande gäss.

Orsaken till den ovanliga ridten var, att vid sidan af väfkammaren låg spanmålsboden, dit grisarne stundom brukade smyga sig för att samla några spillda korn. Vid dessa tillfällen fingo de vanligen plikta för sin snikenhet med några kraftiga piskslängar af den, som kom att utfösa dem. Af denna anledning voro de mäktade rädda om sitt skinn. När galten derföre hörde steg på trappan, rusade han utan betänkande emot sin förmente vedersakare, just med den påföljd, som vi redan beskrifvit.

Händelsen väckte emellertid ett ofantligt uppseende. Åskådarne intogos först af häpnad och sedan af ett oemotståndligt löje, som gaf sig luft i de hjertligaste skrattsalvor, bland hvilka skön Walborgs klangfulla stämma öfverröstade alla de andras.

Öfver såväl kungens utseende, som huru han blef hjälpt ur sin allt annat än angenäma belägenhet, vilja vi låta täckelset falla och endast anmärka, att ännu aldrig har någon konung fått så mycket "smörja" på sig, som Fredrik den förste vid detta tillfälle, och ändå var och förblef han under alla sina lefnadsdagar en slät regent.

Så slutade Fredrik den förstes friarefärd till skön Walborg. Ryktet förmäler att han sedan aldrig besökte

någon bondgård i Östergötland, emedan han tyckte, att kvinnorna der voro allt för tjusande att kunna se med lugn, men också alltför trofasta att kunna bedåra, samt att männen voro något för mycket yfverborna och sjelfständiga.

Om detta är sannt eller ej kunna vi icke med visshet intyga, men det kunna vi på heder och ära försäkra, att ännu den dag, som i dag är, gifves det inom Östgötabygden många fagra tärnor, som likna skön Walborg och många bönder med samma tänkesätt som Folke Bengtson, hvilka icke krusa mer än tillbörligt hvarken för kungar eller kejsare; och härutinnan göra de fullkomligt rätt; ty ett krypande slafviskt sinne höfves ingen, och männer minst.

Mätte svenska folket — och äfven det norska — i allmänhet uppföra sig sammaledes, och de begge länderna skola då snart med en *lag byggas*, som i alla hänseenden befordrar *brödrafolkens väl!*

No 1. K
 „ 2. S
 „ 3. B
 „ 4. S
 „ 5. E
 „ 6. D
 „ 7. C
 „ 8. G
 „ 9. R
 „ 10. Ga
 „ 11. Ca
 „ 12. De
 „ 13. En
 „ 14. Va
 „ 15. Sto
 „ 16. —
 „ 17. —
 „ 18. Lag
 „ 19. Sve
 „ 20. Öfr
 „ 21. Sto
 „ 22. —
 „ 23. —

Öreskrifter för folket.

- N:o 1. Kung Oscar och Skogvaktaren. Pennritning af *Pehr Thomasson*. 7:de uppl. 25 öre.
- „ 2. Svenska Kröningar. Med många porträtter af svenska regenter, m. fl. illustrationer. 25 öre.
- „ 3. Blommor vid Kung Oscars graf. 25 öre.
- „ 4. Starke Per. Bysägen från Upland af *Nepomuk*. 20 öre.
- „ 5. En Bonde och en Soldat. Tafla ur folkklivet af *Nepomuk*. 20 öre.
- „ 6. De begge Limporna. Skizz af *Nepomuk*. 10 öre.
- „ 7. Christoffer Polhem och hans verk. En teckning för folket. 20 öre.
- „ 8. Gamla historier för folket. Ånyo berättade af förf. till Sjöjungfruns sagor. 20 öre.
- „ 9. Räddande Engel och Drottning. En Episod ur Drottning Desiderias lefnad af *Marie Sophie Schwartz*. 20 öre.
- „ 10. Gamla historier för folket. 2:dra samlingen. 20 öre.
- „ 11. Carl XII vid Pultava. Historisk teckning af *Jul. Mankell*. 25 öre.
- „ 12. Den blifvande Bispén. En tidsbild af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 13. En fyndig Bonde. Tafla ur folkklivet af *Pehr Thomasson*. Med 4 teckningar. 25 öre.
- „ 14. Vara och synas. Berättelse af *Onkel Adam*. 25 öre.
- „ 15. Stora Svenska Män. 1. Carl v. Linné. 25 öre.
- „ 16. — — — 2. Birger Jarl. 25 öre.
- „ 17. — — — 3. Axel Oxenstjerna. 25 öre.
- „ 18. Laga Skifte Bysägen från Upland af *Nepomuk*. 25 öre.
- „ 19. Sveriges och Norges förening år 1814. Historisk teckning af *S. A. Hedin*. Med 4 porträtter. 25 öre.
- „ 20. Öfvergången af Stora Bält, af *Jul. Mankell*. Med illustr. 25 öre.
- „ 21. Stora Svenska Män. 4. Esaias Tegnér. 25 öre.
- „ 22. — — — 5. Magnus Stenbock 25 öre.
- „ 23. — — — 6. Jakob Berzelius. 25 öre.

- N:o 24. Nya Riksdags-Ordningen. 25 öre.
- „ 25. En gåfva af Kung Carl. Pennteckning af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 26. Mäster Blomma, af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 27. Braskans Marknadsresa, af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 28. Smärre berättelser af *Onkel Adam*. 25 öre.
- „ 29. Gamla Historier för folket. 3:dje samlingen. 20 öre.
- „ 30. — — — — 4:de samlingen. 20 öre.
- „ 31. — — — — 5:te samlingen. 20 öre.
- „ 32. Fosterländska Sånger, af *Pehr Thomasson*. 20 öre.
- „ 33. Från Pultava till Bender. Hist. teckning af *Jul. Mankell*. 25 öre.
- „ 34. Hans som kom till folkhögskolan. 25 öre.
- „ 35. Tio norska folksagor och äfventyr af *Asbjörnsen* o. *Moe*. 20 öre.
- „ 36. Tio norska folksagor och äfventyr — — 20 öre.
- „ 37. 14 norska folksagor och äfventyr — — 25 öre.
- „ 38. Svenskarne på Als af *C. Georg Starbäck*. 25 öre.
- „ 39. Svenska slott af *Octavia Carlén*. 50 öre.
- „ 40. Svenska konungadöttrars förmålning af *Octavia Carlén*. Med porträtt af *Prinsessan Lovisa*. 30 öre.
- „ 41. Carl XI i Slaget vid Lund. Historisk teckning af *Julius Mankell*. Med 4 teckningar. 25 öre.
- „ 42. Klockarens Mari. Penritning af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 43. Tvenne Pennteckningar af *Pehr Thomasson*. 25 öre.
- „ 44. Svenska Prinsessor. Korta lefnadsteckningar af *E****. 25 öre.
- „ 45, 46, 47. Fosterländska Dikter och Sånger. 3:ne häften à 25 öre.
- „ 48. För hundra år sedan. Historisk skildring. Med 4 illustr. 25 öre.
- „ 49. Gustaf Vasa och Dalmasen af *P. Thomasson*. Med 2 illustr. 25 öre.
- „ 50. Gustaf III och Smälänningen af *P. Thomasson*. 2 illustr. 20 öre.
- „ 51. Karl XV och Dalkullan af *P. Thomasson*. Med 3 illustr. 20 öre.
- „ 52. Slaget vid Narva. Krigshistorisk skildring af *Julius Mankell*. Med 5 illustr. 25 öre.
- „ 53. Blomman på Kinnekulle. Historisk novell af *G. H. Mellin*. 50 öre.
- „ 54. Sekter Lundbergs bröllop. Teckning ur folkklivet af *Maximilian Axelsson*. Med illustr. 40 öre.
- „ 55. Fredrik I och Östgöten. Penritning af *Pehr Thomasson*. Med 2 illustr. 25 öre.

(Denna samling kommer att fortsättas och hvarje häfte säljes särskildt. De flesta häften åtföljas af illustrationer.)

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

Centimetres

Kodak Color Control Patches

© Kodak, 2007 TM: Kodak

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

